

„Jan Hus přišel s tím, že je nutné vážit si každého člověka,“ říká Petr Hušek

01.06.2015

Dne 11. července vypukne na hoře Vítkov opět boj mezi křižáky a husity. Rekonstrukce slavné bitvy na Vítkově vzpomene i na postavu mistra Jana Husa, od jehož smrti letos uplyne 600 let. Při té příležitosti vyzpovídaly Radniční noviny Petra Huška, ředitele Národních slavností 'Jan Hus - Evropan nové doby', jehož spolek má za cíl připomenout Husův odkaz současnosti.

Které akce se konají v rámci Národních slavností?

V rámci slavností jsou dva typy akcí: oficiální, jako je třeba letní výstava na Letišti Václava Havla o mezinárodním vlivu Jana Husa, výroční slavnost „Živý Hus“ ve Valdštejnské zahradě přímo 6. července, nebo třeba právě slavnost Husité na Vítkově, kterou pořádá městská část Praha 3, a pak akce neoficiální, dobrovolně přidružené v jednotné celonárodní platformě akcí k 600. jubileu, kterou najdete na našich webovkách. Oficiální akce pořádá také Univerzita Karlova, včetně výstavy „Jan Hus a pražská univerzita“, která běží v Karolinu již od dubna. V městě Husinec jsou na programu v rámci Národních slavností mnohé akce po celé jaro a léto - pod názvem „Náš Mistr Jan - zemřel, aby žil“. Stejně tak Husitské muzeum v Táboře přichystalo novou výstavu o Janu Husovi, která potrvá až do konce října.

Slyšel jsem, že chystáte i něco, co přetrvá do dalších let - muzeum věnované mistru Janu Husovi, a to přímo v Betlémské kapli?

Ano, díky vstřícnosti ČVUT, kterému Betlémská kaple patří, chystá náš spolek něco, po čem již dlouhá léta volá česká i zahraniční veřejnost - moderní edukativní muzejní expozici mistra Jana Husa v Betlémské kapli. Přál bych si, aby se připravovaná muzejní expozice v Betlémské kapli přiřadila k těm nejvýše podmanivým turistickým místům v historické Praze.

Akce Husité na Vítkově se bude konat již potřetí. Přestože jsou historická fakta známá, existuje nějaká méně známá souvislost mezi bitvou z roku 1420 a upálením Jana Husa?

Samozřejmě je tu přímá historická návaznost. Jan Hus, ať chtěl, nebo ne, inicioval celou řadu zásadních, až revolučních změn. Zapůsobil jako jiskra, která v době soudobé krize měla obrovský význam. Vše vzbudilo velkou nevoli, která vyústila v národní revoluci, na kterou jsou již protikladné názory - že to byla zfanatizovaná lůza, jež ničila umělecké památky, na druhou stranu ale došlo k uvědomění si větší identity vlastního národa a svobody-odpovědnosti každého „obyčejného člověka“, nikoliv jen krále či preláta, za svůj život a za stav světa. Každý má na dobu husitských válek svůj vlastní autentický názor, to je třeba plně respektovat. Mně se líbí, jak se slavný český historik Pekař k tomu vyjádřil, že je pro nás velice těžké hodnotit mentalitu lidí z dané doby. Husité brali svoji víru jako úkol shůry, že jsou jako český národ vyvolenými Božími bojovníky, kteří mají mandát Pravdu všemi prostředky prosadit. A tak vnímám i já bitvu na Vítkově a i ty další, co následovaly. Mám zkrátka radši lidi, kteří za něco v životě bojují - Hus, Žižka, Masaryk, Havel, spousta dalších „bezejmenných“... - i když se v leccems můžou plést - než lidi, kteří jen nadávají hlasitě večer před svojí manželkou a dětmi u televizních novin.

Proč je v dnešní době upálení Jana Husa stále aktuální?

Podle mého názoru se snažil každému jedinci ukázat, jak žít šťastný život. A ten je neoddelitelný od štěstí ostatních lidí, Hus říkal: „Pravda je jen to, co je dobrem všech.“ Nebo: „Nejenom světu, leč celému světu jsi zrozen.“ Často také mluvil, s nadsázkou bych řekl, že skoro až „buddhisticky“ o zlaté střední cestě životem,

tedy o rozumné míře ve všem, což bylo proti tehdejšímu stejně jako dnešním snahám hromadit majetek, funkce a moc. Hus je aktuální tím, že díky němu můžeme obnovit ideje, na kterých stojí náš národ a naše západní civilizace. V posledních letech se totiž tyto ideály a ideje jaksi ztratily. Vždyť jediná témata, o kterých se vede dnes veřejná debata, jsou témata ekonomická. Drtivá většina lidí ale v duši cítí, že je k životu a demokracii třeba něco víc. Je třeba začít od pochopení, že je nezbytné vážit si jako společnost každého člověka - nemocného, chudého, starého, v nesnázích, „jiného“ ... jakéhokoliv. Právě tím je pro mne Hus vzácný, protože přišel s tím, že je nutné vážit si každého.

Jan Hus se vymezil vůči papeži a církvi. Co bylo jádrem jeho učení?

Možná to ilustruji tímto: svoji soudní při nesvěřil papeži, králi, nebo koncilu, ale přímo Ježíši Kristu. To byl skutečně revoluční čin pro rodící se církevní reformaci, protože Ježíše Krista jako nejvyšší autoritu tehdejší církevní právo neznalo. Hus tak ukázal, že každý člověk najde nejvyšší autoritu nikoliv někde „venku“, ale přímo ve svém srdci a ve svém svědomí.

Bylo podle vás Husovo učení natolik zásadní, že by husitská revoluce proběhla bez ohledu na jeho smrt?

To je velmi dobrá otázka. Na to asi dáme ale jen těžko odpověď. Víme, že Hus měl obrovský vliv, neskutečné charisma. Při plamenných kázáních a společném zpěvu s věřícími v Betlémské kapli (mimochodem - byl prý velkým miláčkem žen), v odborných disputacích na pražské univerzitě, během svých kázání pro prostý jihočeský lid... Napsal celou řadu zásadních děl v latině i češtině... Ale jestli by husitské národní povstání proběhlo, pokud by odvolal, to nevíme. Jen pro zajímavost - kdyby odvolal, byla by tu velká pravděpodobnost, že by byl internován v nějakém zapomenutém klášteře v cizině. Pokud by přerušil kontakt s lidmi, byla by to pro něj stejně poloviční smrt.

V souvislosti s Husem nelze nezmínit odpustky, které jsou historicky vnímány tak, že církev klesla na morální dno.

Církev nejsou ani lepší ani horší než jiné organizace. Je to společenství určitých lidí, co také chybují. Samozřejmě, neznamená to, že si všichni tehdy jen užívali a žili prostopášně. V oblasti mystiky, vzdělávání a dalších sociálních služeb hrála církev klíčovou roli. Tehdy měla ale největší politickou a náboženskou moc. Byli tu tři papeži, kteří soupeřili mezi sebou, do toho byl přetlak kněží, kteří bojovali o svoje místo, a následovala tak korupce. Ano, odpustky, proti kterým tehdy Hus bojoval, lze označit za morální dno, počínaje tím, že se vybíraly peníze na boj proti křesťanskému vojsku a konče tím, že si lidé takto mohli de facto koupit čisté svědomí. Jak Hus řekl: „Chceš loupit a vraždit? Zaplať, a bude ti odpuštěno.“

Dá se říct, že Zikmund Lucemburský podcenil popravu Jana Husa, zvláště když byl sakrální svět natolik ve složité situaci?

Nikdo nepředpokládal, že by to vyvolalo takové povstání.

Co z Husova učení zůstalo během následujících válek?

Hlavně kalich, nejvíc viditelný symbol přijímání podobojí, tedy zrovnoprávnění lidí, že jsou si všichni rovni před bohem, a také tvrdohlavost českých hlav, kterou máme dodnes. Přijímání podobojí však Hus neinicioval, pouze je z kostnického vězení dopisem odsouhlasil.

Proč stojí Husova postava ve stínu jiného reformátora, Martina Luthera?

Jsme jednak menší národ než Němci a také dlouhá léta bylo na nás pohlíženo díky husitství jako na černé ovce Evropy. Luther si Husa obrovsky vážil a v Německu je Hus dodnes velice vážený. V ruském pravoslavném prostředí je Hus dokonce brán jako svatý. Čili že by byl úplně v Lutherově stínu, není docela pravda.

Text a foto: Martin Hořna